

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Навчально-науковий інститут права
Кафедра приватного права

Затверджено

Вченою радою ННІ права

протокол від «16» 02 2022 № 6

Голова Вченої ради ННІ права

В.В. Топчій

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до організації самостійної роботи

з навчальної дисципліни

«Спортивне право»

для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня

(денної та заочної форм навчання)

галузь знань 01 «Освіта / Педагогіка»

спеціальність 017 «Фізична культура і спорт»

Освітньо-професійна програма «Фізична культура і спорт»

Статус дисципліни: обов'язкова

Методичні рекомендації до організації самостійної роботи складені на основі робочої програми навчальної дисципліни «Основи юридичної клінічної практики», затвердженої Науково-методичною радою Університету 16.09.2021 р. (протокол № 7).

Укладач:

І.В. Чеховська

І.В. Чеховська, д.ю.н., професор,
в.о. завідувача кафедри приватного права

Рецензенти:

Ю.Ю. Рябченко, д.ю.н., професор,
професор кафедри приватного права

Лаговська Н.В., к.ю.н., доцент
кафедри кримінальної юстиції

Розглянуто і схвалено кафедрою приватного права, протокол від «14» 08
2022 № 5

В.о. завідувача кафедри
приватного права

І.В. Чеховська

І. В. Чеховська, д.ю.н., професор

Зміст

1. Вступ	4
2. Пояснювальна записка	5
3. Структура навчальної дисципліни	6
4. Перелік тем для самостійного опрацювання курсу.....	9
5. Перелік питань до контрольних заходів	25
6. Рекомендована література.....	31

1. Вступ

Навчальна дисципліна «Спортивне право» належить до обов'язкових дисциплін при підготовці здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт».

Метою навчальної дисципліни «Спортивне право» є узагальнення та систематизації отриманих в процесі навчання знань, вмінь та навичок. Мета курсу «Спортивне право» полягає в залученні здобувачів вищої світи студентів до проведення комплексного теоретико-правового дослідження ролі і меж правового втручання в область спорту. Вивчення курсу введено для цілей підготовки фахівців в одній з сфер людської життєдіяльності, яка найбільш динамічно розвивається - фізичної культури і спорту. Необхідність викладання курсу обумовлена значним попитом на фахівців в області правового регулювання спортивної діяльності. У зв'язку з цим виникла необхідність в опануванні здобувачами вищої освіти за напрямом підготовки необхідних теоретичних знань та практичних навичок самостійної роботи з нормативними актами щодо правового регулювання основних прав учасників фізкультурних та спортивних відносин. Разом з тим, метою дисципліни є формування правового світогляду та правової культури здобувачів.

Завданнями навчальної дисципліни «Спортивне право» є вивчення здобувачами понятійного апарату що застосовується у законодавстві як регулювання правовідносин відносин в сфері фізичної культури і спорту. Вивчення системи норм чинного законодавства, міжнародних соціальних стандартів та стандартів у сфері фізичної культури і спорту. Правова обізнаність у загальних нормах спортивного права розуміння їх змісту та зв'язку з іншими нормами права.

Для якісного засвоєння навчального матеріалу з дисципліни передбачена самостійна робота, що складає 58 год. для денної форми навчання та 82 год. для заочної форми навчання.

Самостійна робота з навчальної дисципліни «Спортивне право» – це форма організації індивідуального вивчення здобувачами вищої освіти навчального матеріалу в аудиторний та позааудиторний час. Мета самостійної роботи здобувача вищої освіти сприяти формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості молодій людині, суть якої полягає в уміннях систематизувати, планувати, контролювати й регулювати свою діяльність без допомоги й контролю викладача.

2. Пояснювальна записка

Завданнями самостійної роботи з навчальної дисципліни «Спортивне право» є засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація набутих знань, їхнє застосування та вирішення практичних завдань та виконання творчих робіт, виявлення прогалин у системі знань із предмета.

Для реалізації самостійної роботи в процесі вивчення навчального курсу здобувачі вищої освіти виконують комплекс завдань різних типів відповідних рівнів складності. Професійна результативність – формулювання завдання, яке має гарантувати формування хоча б одного професійного вміння в термінах та поняттях майбутньої спеціальності здобувача вищої освіти.

Під час самостійної роботи кожному здобувачеві необхідно вивчити запропоновану літературу та ознайомитись з відповідними нормативними джерелами.

Виконання самостійних завдань є обов'язковою умовою допуску до підсумкової контрольної роботи.

В результаті виконання самостійної роботи здобувачі вищої освіти мають набути компетентності, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни «Спортивне право», навчитися застосовувати набуті знання, вміння та навички в майбутній професійній діяльності, розвивати потребу самостійно підвищувати свій освітній рівень.

Після вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні:

Знати:

- основні поняття, категорії та інститути спортивного права;
- чинне законодавство, що регламентує правовідносини в сфері фізичної культури і спорту, постанови, розпорядження, накази вищих органів державної влади і управління, методичні, нормативні та інші матеріали; технічні засоби автоматизації довідково-інформативної роботи із законодавства та нормативних актів;
- опорні теоретичні конструкції основних інститутів спортивного права;
- поняття, принципи та способи здійснення і захисту суб'єктивних прав;
- колізії актів о законодавства, що регламентують правовідносини в сфері фізичної культури і спорту, складні ситуації з їх застосуванням.

Уміти:

- орієнтуватися в нормативних актах, надавати кваліфікацію реальним відносинам і обирати норму права, що їх регулює;
- забезпечувати суворе дотримання законодавства, правильне застосування норм законодавства у практичній роботі;
- вирішувати конкретні правові ситуації на базі національного та міжнародного законодавства;
- використовувати різноманітні правові засоби у вирішенні економічних та соціальних завдань, захисті прав фізичних та юридичних осіб;
- розробляти документи правового характеру, здійснювати методичне керівництво правовою роботою на підприємстві, проводити консультації з правових знань.

3. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин				
		Лекції (год.)	Семінари заняття (год.)	Інд.-конс. робота під кер. викладача (год.)	СРС (год.)	Всього (год.)
МОДУЛЬ I = 1,5 кредита (44 год.)						
ЗМ 1 Загальні правові основи фізичної культури і спорту (Теми 1-2)						
T.1	Фізична культура і спорт як сфера правового регулювання. Поняття, принципи, предмет, метод і система спортивного права	2	2	-	5	14
T.2	Джерела спортивного права	2		-	10	12
T.3	Суб'єкти в галузі фізичної культури і спорту	2	2		10	14
T.4	Правове регулювання спортивно-технічної інфраструктури. Правовий статус об'єктів спортивних відносин	2	2		5	14
Всього по модулю:		8	6		30	44
Форма контролю: модульна контрольна робота I (за рахунок сем. заняття – 40хв.)						
МОДУЛЬ II = 1,5 кредита (46 год.)						
ЗМ 2 Спеціальні правові аспекти правового регулювання суспільних відносин в сфері фізичної культури і спорту (Теми 4-6)						
T.5	Правове регулювання окремих елементів системи фізичної культури і спорту	2	2	-	6	10
T.6	Правове регулювання трудових відносин спортсменів, тренерів, суддів та інших фахівців в галузі фізичної культури і спорту. Спортивний контракт	2	2		6	10
T.7	Інтелектуальна	2			6	8

	власність в галузі фізичної культури і спорту					
T.8	Відповідальність за правопорушення в галузі фізичної культури і спорту. Проблеми боротьби з допінгом	2	2	2	5	11
T.9	Порядок вирішення спортивних спорів. Спортивний арбітраж.		2		5	7
Всього по модулю:		8	8	2	28	46
Форма контролю: модульна контрольна робота II (за рахунок сем. заняття – 40хв.)						
Форма підсумкового контролю – залік						
Разом годин з курсу:		16	14	2	58	90

Структура навчальної дисципліни

Заочна форма

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин				
		Лекції (год.)	Семінари заняття (год.)	Інд.-конс. робота під кер. викладача (год.)	СРС (год.)	Всього (год.)
МОДУЛЬ I = 1,4 кредита (42 год.)						
ЗМ I Загальні правові основи фізичної культури і спорту (Теми 1-2)						
T.1	Фізична культура і спорт як сфера правового регулювання. Поняття, принципи, предмет, метод і система спортивного права	2		-	10	12
T.2	Джерела спортивного права			-	10	10
T.3	Суб'єкти в галузі фізичної культури і спорту				10	10
T.4	Правове регулювання спортивно-технічної інфраструктури. Правовий статус об'єктів спортивних відносин				10	10
Всього по модулю:		2			40	42
Форма контролю: модульна контрольна робота I (за рахунок сем. заняття – 40хв.)						
МОДУЛЬ II = 1,6 кредита 48 год.)						

ЗМ 2 Спеціальні правові аспекти правового регулювання суспільних відносин в сфері фізичної культури і спорту (Теми 4-6)						
Т.5	Правове регулювання окремих елементів системи фізичної культури і спорту			-	8	8
Т.6	Правове регулювання трудових відносин спортсменів, тренерів, суддів та інших фахівців в галузі фізичної культури і спорту. Спортивний контракт	2			8	10
Т.7	Інтелектуальна власність в галузі фізичної культури і спорту				8	8
Т.8	Відповідальність за правопорушення в галузі фізичної культури і спорту. Проблеми боротьби з допінгом		2	2	8	12
Т.9	Порядок вирішення спортивних спорів. Спортивний арбітраж.				10	10
Всього по модулю:		2	2	2	42	48
Форма контролю: модульна контрольна робота II (за рахунок сем. заняття – 40хв.)						
Форма підсумкового контролю – залік						
Разом годин з курсу:		4	2	2	82	90

4. Перелік тем для самостійного опрацювання курсу

ЗМ. 1. (Т. 1- 4) Загальні правові основи фізичної культури і спорту

Тема 1. Фізична культура і спорт як сфера правового регулювання. Поняття, принципи, предмет, метод і система спортивного права

План

1. Характеристика системи органів державної влади, що наділені повноваженнями у сфері фізичної культури і спорту.

2. Дослідження історичних етапів становлення спортивного права України.

Ключові слова та терміни: фізична культура, спорт, орган державної влади, повноваження, право на фізичну культуру і спорт.

Перелік питань для самоконтролю

1. Право на фізичну культуру і спорт в сучасних умовах розвитку держави, як соціальне право людини.

2. Правове регулювання фізичної культури в Україні.

3. Особливості правового регулювання фізичної культури і спорту в Україні людей з обмеженими властивостями.

4. Система права фізичної культури і спорту.

Тести для самоконтролю:

1. Основними напрямками фізичної культури є:

А) масовий спорт, фізкультурно-спортивна реабілітація;

Б) фізичне виховання різних груп населення;

В) дитячий спорт, дитячо-юнацький спорт, резервний спорт, аматорський спорт;

Г) фізичне виховання різних груп населення, масовий спорт, фізкультурно-спортивна реабілітація;

Д) усі відповіді є вірними.

2. Фізична культура це:

А) діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, яка спрямована на забезпечення рухової активності людей з метою їх гармонійного, передусім фізичного, розвитку та ведення здорового способу життя;

Б) складова частина культури, пов'язана з системою фізичного виховання, організації спорту, спеціальних наукових дослідів, технічних засобів, потрібних для фізичного виховання і спорту, суспільної та особистої гігієни, раціональної організації активного відпочинку;

В) сукупність матеріальних і духовних цінностей, створених людиною в процесі суспільно-історичної практики, що характеризує досягнутий рівень у розвитку суспільства на кожному конкретному етапі;

Г) це найбільш економічно вигідний і ефективний шлях профілактики захворювань, зміцнення генофонду, підвищення потенціалу трудових ресурсів, психофізичного здоров'я, зростання добробуту населення і вирішення інших соціальних проблем;

Д) усі відповіді є вірними.

3. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» було прийнято у:

А) 1992 році;

Б) у 1996 році;

В) у 1993 році;

Г) у 1998 році;

Д) у 2002 році.

4. Спортивне право почало формуватися:

- А) на початку 90-х років XX століття;
- Б) у середині XX століття;
- В) на початку XXI;
- Д) на початку 70-х років XX століття.

5. Спортивне право це:

А) це комплексна та відносно самостійна галузь права, що утворює систему правових норм, регулятивна дія спрямовується на упорядкування конкретно визначених правовідносин;

- Б) одна з найновіших галузей права, яка лише починає розвиватися в Україні;
- В) сфера права, яка найбільш активно розвивається в Україні;
- Г) відносно самостійна та комплексна галузь правової системи;
- Д) галузь законодавства України.

6. Яким нормативним документом затверджено Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту?

- А) Законом України «Про фізичну культуру і спорт» від 24 грудня 1993 р. № 3808-ХІІ;
- Б) Указом Президента України від 28 вересня 2004 р. № 1148/2004;
- В) Конституцією України від 28 червня 1996 р.;
- Г) Постановою Кабінету Міністрів України від 06 серпня 2008 р. № 704;
- Д) Наказом Міністерства освіти і науки України від 02 серпня 2005 р. № 458.

Завдання для самостійної роботи:

1. Письмово розкрити питання:

Історія розвитку правового регулювання фізичної культури і спорту

Роль держави в розвитку фізичної культури і спорту

2. Написати доповідь на тему: «Генезис розвитку спортивного права в Україні».

Рекомендована література:

Основна: [1]; [3]; [4]; [5]; [6];

Допоміжна: [7]; [8]; [13]; [14]; [15]; [18]; [20]; [21]; [22-27];

Інформаційні ресурси Інтернет: [28-33]; [40-42];

Міжнародні видання: [43-50].

Тема 2. Джерела спортивного права

План

1. Характеристика норм Міжнародно-правове регулювання фізичної культури і спорту (Олімпійська хартія, Європейська хартія спорту, Міжнародна хартія фізичного виховання і спорту (Декларація ООН 21 листопада 1978 г.)).

2. Аналіз Актів міжнародних спортивних організацій (МОК, ФІФА, УЄФА, ФІБА, ФІВБ і т.д.)

Ключові слова та терміни: спортивні організації, хартія, декларація, фізичне виховання, джерело права.

Перелік питань для самоконтролю

- 1. Дайте характеристику джерел спортивного права
- 2. Охарактеризуйте Конституцію України як джерела спортивного права.
- 3. Охарактеризуйте закони України що регулюють відносини в сфері фізичної культури і спорту

4. Дайте характеристику актів місцевого самоврядування в сфері фізичної культури і спорту.
5. Охарактеризуйте міжнародні акти в сфері регулювання відносин фізичної культури і спорту.

Тести для самоконтролю:

1. Основними напрямками спорту є:

А) дитячий спорт, дитячо-юнацький спорт, резервний спорт, аматорський спорт, спорт вищих досягнень, професійний спорт, спорт ветеранів, олімпійський спорт, неолімпійський спорт, спорт інвалідів, інші види спорту;

Б) психодіагностика, індивідуальна психологічна підготовка спортсмена, психологічні тренінги, ситуативне управління поведінкою та станом спортсмена, гендерна психологія в спорті;

В) спортивна та фізкультурно-оздоровча робота, надання спортивних та фізкультурно-оздоровчих послуг;

Г) вдосконалення системи професійно-педагогічної підготовки фахівців галузі фізичного виховання та спорту; оптимізація процесу підготовки спортсменів; вдосконалення фізичних якостей спортсменів різних видів спорту;

Д) усі відповіді є вірними.

2. У якій статті Закону України «Про фізичну культуру і спорт» зазначено, що «Громадяни мають право займатися фізичною культурою і спортом незалежно від ознак раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак»?

А) 3;

Б) 49;

В) 33;

Г) 27;

Д) 22.

3. Головною метою Державної програми розвитку фізичної культури і спорту в Україні є:

А) організація українського суспільства на поетапне формування ефективної моделі розвитку фізичної культури та спорту на демократичних і гуманістичних засадах;

Б) досягнення фізичної та духовної досконалості людини, формування патріотичних почуттів у громадян і позитивного міжнародного іміджу держави;

В) визначення провідної ролі фізичної культури і спорту як важливого фактору здорового способу життя, профілактики захворювань, формування гуманістичних цінностей, створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини, сприяння досягненню фізичної та духовної досконалості людини, виявлення резервних можливостей організму, формування патріотичних почуттів у громадян і позитивного іміджу держави у світовому співтоваристві;

Г) запровадження здорового способу життя, профілактики захворювань, формування гуманістичних цінностей, створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини, сприяння досягненню фізичної та духовної досконалості людини, забезпечення розвитку олімпійських видів спорту;

Д) усі відповіді є вірними.

4. Предметом регулювання спортивного права є:

А) сукупність суспільних відносин, які виникають і реалізуються в процесі організації та формування спортивних команд, встановлення вимог до професійних спортсменів, а також при проведенні контролю за дотриманням спеціальних правил – регламентів;

Б) суспільні відносини у сфері спортивного арбітражу (медіації), спортивної відповідальності як специфічного виду юридичної відповідальності, спортивного суддівства, а також відносини міжнародного співробітництва у галузі спорту;

В) комплекс суспільних відносин, що мають місце у сфері фізичної культури та спорту - трудові та соціальні забезпечення, державно-управлінські, фінансові та ресурсні забезпечення, господарські сфери спортивної травматології та протидії застосуванню допінгу, міжнародні, а також технологічні;

Г) горизонтальні суспільні правовідносини, що пов'язані з реалізацією різноманітних напрямків спортивної діяльності, виникаючих між спортивними організаціями та іншими суб'єктами сфери спортивної діяльності.

Д) усі відповіді є вірними.

5. Спеціальними принципами спортивного права є:

А) принцип законності, принцип свободи підприємницької (комерційної) діяльності у сфері спортивних відносин, принцип пріоритетності сфери фізичної культури і спорту;

Б) принцип допустимості державного втручання (регулювання) спортивних відносин, свободи підприємницької (комерційної) діяльності у сфері спортивних відносин, принцип заохочення благодійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту;

В) принцип пріоритетності міжнародних стандартів і світового досвіду у сфері фізичної культури і спорту з урахуванням національних традицій і досягнень тих чи інших держав, принцип свободи підприємницької (комерційної) діяльності у сфері спортивних відносин, принцип створення умов для соціального та правового захисту учасників відносин у сфері фізичної культури і спорту;

Г) принцип пріоритетності сфери фізичної культури і спорту та їх визнання необхідними умовами всебічного розвитку особистості та формування здорового способу життя суспільства; принцип визнання спорту як важливого чинника досягнення фізичної та духовної досконалості людини, формування патріотичних почуттів у громадян та позитивного міжнародного іміджу держав; принцип забезпечення гуманістичної спрямованості та пріоритету загальнолюдських цінностей, справедливості, взаємної поваги та гендерної рівності;

Д) принцип забезпечення безпеки життя та здоров'я осіб, які займаються фізичною культурою і спортом, учасників та глядачів (уболівальників) спортивних і фізкультурно-оздоровчих заходів; принцип відкритості та забезпечення різноманітності, високої якості та доступності фізкультурно-спортивних послуг для людини.

6. До функцій спортивного права відносять:

А) регулятивну і охоронну;

Б) зобов'язальну і охоронну;

В) культурно-виховну і нормативно-регулюючу;

Г) інтегративну і охоронну;

Д) запобіжну і динамічну.

Завдання для самостійної роботи:

1.Письмово розкрити питання:

Спеціальні закони що регулюють відносини в сфері фізичної культури і спорту.

Підзаконні акти що регулюють відносини в сфері фізичної культури і спорту.

2.Написати доповідь на тему: «Правові основи Міжнародної хартії фізичного виховання і спорту».

Рекомендована література:

Основна: [1-6];

Допоміжна: [7-11]; [14-18]; [20-27];

Інформаційні ресурси Інтернет: [28-34]; [36-42];
Міжнародні видання: [43-50].

Тема 3. Суб'єкти в галузі фізичної культури і спорту

План

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Правовий статус агентів с професійному спорті
2. Тоталізатор в спорті – правові аспекти.

Ключові слова та терміни: правовий статус, спортивний агент, спортсмен, тренер, вболівальник, суб'єкт спортивних правовідносин, учасник спортивних заходів.

Перелік питань для самоконтролю

1. Охарактеризуйте систему суб'єктів спортивних правовідносин.
2. Який правовий статус учасників спортивних правовідносин – юридичних осіб.
3. Надайте правову характеристику учасників спортивних правовідносин – фізичних осіб.
4. Виділіть повноваження органів місцевого самоврядування щодо правового регулювання фізичної культури і спорту.
5. Визначте правовий статус спортсмена
6. Визначте правовий статус тренера.
7. Визначте правовий статус інших учасників спортивних заходів.
8. Охарактеризуйте державу як суб'єкта спортивних правовідносин
9. Охарактеризуйте органи місцевого самоврядування як суб'єкта спортивних правовідносин
10. Охарактеризуйте спортивні федерації, клуби як суб'єкта спортивних правовідносин.

Тести для самоконтролю:

1. Право громадян займатися фізичною культурою і спортом незалежно від ознак раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак реалізується шляхом:

А) вільного вибору видів спорту та фізкультурно-спортивних послуг, доступності та безпечності занять фізичною культурою і спортом;

Б) захисту прав та законних інтересів громадян, створення закладів фізичної культури і спорту;

В) об'єднання громадян у громадські організації фізкультурно-спортивної спрямованості, здобуття спеціальної освіти та здійснення відповідної професійної діяльності;

Г) закладів фізичної культури і спорту, доступності та безпечності занять фізичною культурою і спортом;

Д) усі відповіді є вірними.

2. Концепція Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 р. спрямована на:

А) формування гуманістичних цінностей, створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини, сприяння досягненню фізичної та духовної досконалості людини, виявлення резервних можливостей організму, формування патріотичних почуттів у громадян і позитивного іміджу держави у світовому співтоваристві, забезпечення розвитку олімпійських видів спорту;

Б) визначення провідної ролі фізичної культури і спорту як важливого фактору здорового способу життя, профілактики захворювань, формування гуманістичних

цінностей, створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини, сприяння досягненню фізичної та духовної досконалості людини, виявлення резервних можливостей організму, формування патріотичних почуттів у громадян і позитивного іміджу держави у світовому співтоваристві;

В) досягнення фізичної та духовної досконалості людини, формування патріотичних почуттів у громадян і позитивного міжнародного іміджу держави;

Г) запровадження здорового способу життя, профілактики захворювань, формування гуманістичних цінностей, створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини, сприяння досягненню фізичної та духовної досконалості людини, забезпечення розвитку олімпійських видів спорту;

Д) організацію українського суспільства на поетапне формування ефективної моделі розвитку фізичної культури та спорту на демократичних і гуманістичних засадах.

3. До кола правовідносин, що охоплюється сферою спортивного права відносять:

А) фізичну культуру і спорт, організаційно-правові основи державного управління фізичною культурою і спортом;

Б) правове регулювання професійного спорту, правове регулювання сфери студентського спорту;

В) правове регулювання дитячо-юнацького спорту, правове забезпечення суспільних фізкультурно-спортивних об'єднань;

Г) правовий статус спортсменів, тренерів та інших учасників спортивної діяльності; правові аспекти організації та проведення спортивних змагань; регулювання податкових відносин у сфері спорту; право інтелектуальної власності у сфері спортивної діяльності;

Д) усі відповіді є вірними.

4. До методу правового регулювання спортивного права відносять:

А) імперативний;

Б) диспозитивний;

В) імперативний і диспозитивний;

Г) рекомендаційний;

Д) заохочувальний.

5. До загальноправових принципів спортивного права відносять:

А) принцип допустимості державного втручання (регулювання) спортивних відносин; принцип свободи підприємницької (комерційної) діяльності у сфері спортивних відносин, принцип законності, що є загальноправовим, а його реалізація закладена в основу побудови правової держави;

Б) принцип пріоритетності міжнародних стандартів і світового досвіду у сфері фізичної культури і спорту з урахуванням національних традицій і досягнень тих чи інших держав; принцип створення умов для соціального та правового захисту учасників відносин у сфері фізичної культури і спорту; принцип пріоритетності сфери фізичної культури і спорту та їх визнання необхідними умовами всебічного розвитку особистості та формування здорового способу життя суспільства;

В) принцип визнання спорту як важливого чинника досягнення фізичної та духовної досконалості людини, формування патріотичних почуттів у громадян та позитивного міжнародного іміджу держав; принцип рівності прав та можливостей у сфері фізичної культури і спорту; принцип створення умов для соціального та правового захисту учасників відносин у сфері фізичної культури і спорту;

Г) принцип відкритості та забезпечення різноманітності, високої якості та доступності фізкультурно-спортивних послуг для людини; принцип забезпечення доступу інвалідів до спортивних споруд; принцип заохочення благодійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту;

Д) принцип забезпечення гуманістичної спрямованості та пріоритету

загальнолюдських цінностей, справедливості, взаємної поваги та гендерної рівності; принцип рівності прав та можливостей у сфері фізичної культури і спорту; принцип допустимості державного втручання (регулювання) спортивних відносин.

6. Рішення у справі C-415/93 Union Royale de Societes de Football v. Jean-Marc Bosman було прийнято Європейським судом справедливості в Люксембурзі в:

- А) 1995 році;
- Б) 1974 році;
- В) 1992 році;
- Г) 2001 році;
- Д) 2010 році.

Завдання для самостійної роботи:

1.Письмово розкрити питання:

Вболівальники та їх об'єднання як суб'єкти спортивного права
Правовий статус спортсмена.

2.Написати доповідь на тему: «Спортивні федерації та спортивні ліги; спортивні клуби як суб'єкти спортивного права».

Рекомендована література:

Основна: [1]; [2]; [3]; [4]; [5]; [6];
Допоміжна: [7-11]; [13-27];
Інформаційні ресурси Інтернет: [28]; [32-42];
Міжнародні видання: [43-50].

**Тема 4. Правове регулювання спортивно-технічної інфраструктури.
Правовий статус об'єктів спортивних відносин**

План

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Індивідуалізація спортивних клубів, організацій.
2. Права та обов'язки користувачів спортивних споруд
3. Правила техніки безпеки при використанні спортивних споруд.

Ключові слова та терміни: спортивний клуб, спортивна споруда, правила техніки безпеки, технічна інфраструктура, об'єкти інфраструктури.

Перелік питань для самоконтролю

1. Охарактеризуйте спортивні споруди як об'єкти правового регулювання в спортивному праві
2. Охарактеризуйте інші елементи спортивно технічної інфраструктури як об'єкти правового регулювання.
3. Які визначені пільги в національному законодавстві щодо функціонування об'єктів спортивно технічної інфраструктури .
4. Охарактеризуйте права та обов'язки об'єктів спортивно технічної інфраструктури як учасників правовідносин.
5. Охарактеризуйте права та обов'язки користувачів об'єктів спортивно технічної інфраструктури як учасників правовідносин.
6. Особливості правової охорони об'єктів інтелектуальної власності в спорті

Рекомендована література:

Основна: [1]; [2]; [3]; [4]; [5];
Допоміжна: [7-27];
Інформаційні ресурси Інтернет: [28-38]; [39-42];

Тести для самоконтролю:

1. Окрему групу договірних джерел спортивного міжнародного права складають норми «м'якого права». Зазвичай під «м'яким» правом в доктрині міжнародного приватного права розуміється нормативна сукупність, що складається з:

- А) двох видів норм;
- Б) трьох видів норм;
- В) норм міжнародного права;
- Г) норм, що містяться в резолюціях міжнародних органів та організацій, що не володіють юридично обов'язковою силою;
- Д) норм договорів, які невизначені за своїм змістом і не породжують для держав конкретних прав і обов'язків.

2. У якому міжнародному нормативно-правовому акті зазначено, що міжнародний звичай є доказом загальноправової практики, визнаної в якості правової норми?

- А) в Статуті Міжнародного Суду ООН;
- Б) в Статуті ООН;
- В) в статуті ВООЗ;
- Г) в статуті Міжнародного спортивного арбітражу;
- Д) в статуті ЄС.

3. Основні принципи, норми і правила функціонування олімпійського руху, діяльності Міжнародного олімпійського комітету, міжнародних федерацій з видів спорту, національних олімпійських комітетів, організації і проведення Олімпійських ігор сконцентровані в:

- А) Олімпійській хартії Міжнародного олімпійського комітету;
- Б) Всесвітньому антидопінговому кодексі ВАДА;
- В) Медичному кодексі МОК;
- Г) Статуті Міжнародної торгової палати;
- Д) Статуті Міжнародного Суду ООН.

4. До суб'єктів, що здійснюють фізкультурно-оздоровчу та/або спортивну діяльність відносять:

- А) спеціалізований навчальний заклад спортивного профілю;
- Б) центр олімпійської (паралімпійської, дефлімпійської) підготовки;
- В) фізкультурно-оздоровчий заклад;
- Г) центр фізичного здоров'я населення;
- Д) усі відповіді є вірними.

5. Держава забезпечує тренерам, спортсменам та іншим фахівцям сфери фізичної культури і спорту:

- А) призначення і виплату пенсії відповідно до чинного законодавства;
- Б) призначення пенсії за вислугою років за наявності стажу роботи на посаді тренера не менш ніж 25 років;
- В) встановлення надбавок за спортивні і почесні звання;
- Г) виплату надбавок за вислугу років щомісячно у відсотках до посадового окладу залежно від стажу роботи (понад 3 роки - 10 відсотків, понад 10 років - 20 відсотків, понад 20 років - 30 відсотків);
- Д) усі відповіді є вірними.

6. Основними завданнями спортивного клубу є:

- А) здійснення інформаційно-просвітницької діяльності з фізичної культури і спорту;

- Б) розвиток професіонального спорту.
- В) надання фізкультурно-спортивних послуг;
- Г) залучення висококваліфікованих спеціалістів до проведення фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності;
- Д) усі відповіді є вірними.

Завдання для самостійної роботи:

1. Письмово розкрити питання:

Охорона та захист права інтелектуальної власності в спорті.

Податкові та інші пільги для об'єктів фізичної культури і спорту.

2. Написати доповідь на тему: «Правове регулювання комерційної експлуатації спортивних об'єктів».

Змістовий модуль 2.

Спеціальні правові аспекти правового регулювання суспільних відносин в сфері фізичної культури і спорту

Тема 5. Правове регулювання окремих елементів системи фізичної культури і спорту

План

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Особливості міжнародно правового регулювання олімпійських видів спорту.
2. Правовий аналіз джерел права щодо спортивних відносин осіб із обмеженими можливостями.

Ключові слова та терміни: види спорту, категорія виду спорту, олімпійські види спорту, дефлімпійські види спорту, параолімпійські види спорту.

Перелік питань для самоконтролю

1. Охарактеризуйте правові особливості віднесення видів спорту до певної категорії.
2. Дайте правову характеристику державного забезпечення, функціонування, та підтримки олімпійських видів спорту.
3. Дайте правову характеристику державного забезпечення, функціонування, та підтримки неолімпійських видів спорту.
4. Дайте правову характеристику державного забезпечення, функціонування, та підтримки параолімпійських видів спорту.

Тести для самоконтролю:

1. Основними завданнями спортивного клубу є:

- А) здійснення інформаційно-просвітницької діяльності з фізичної культури і спорту;
- Б) розвиток професіонального спорту.
- В) надання фізкультурно-спортивних послуг;
- Г) залучення висококваліфікованих спеціалістів до проведення фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності;
- Д) усі відповіді є вірними.

2. Основними завданнями спортивної федерації (асоціації, спілки, об'єднання тощо) є:

- А) залучення широких верств населення до фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності, підвищення майстерності спортсменів;
- Б) участь у розробленні та виконанні програм розвитку виду (видів) спорту;

- В) організація спортивних та інших заходів серед своїх членів;
- Г) участь у підготовці професійних кадрів;
- Д) усі відповіді є вірними.

3. Спортсмен це:

- А) особа, яка систематично займається обраним видом (видами) спорту та бере участь у спортивних змаганнях;
- Б) особа, спортивна діяльність якої не спрямована на отримання доходу, за винятком отримання нагород за участь у відповідних змаганнях;
- В) особа, яка закінчила активні заняття аматорським або професіональним спортом і бере участь у відповідних змаганнях ветеранів;
- Г) особа, для якої спортивна діяльність є основною, отримує відповідно до договору заробітну плату та/або іншу грошову винагороду за підготовку до спортивних змагань та участь у них;
- Д) усі відповіді є вірними.

4. Виокремлюють такі типи спортивних уболівальників :

- А) «первинні, основні вболівальники», «вторинні вболівальники», «третинні вболівальники»;
- Б) «футболофіли», «футбольні статистики», «футбольні споживачі»;
- В) «мягкі», «затяті», «фанати»;
- Г) «шанувальники», «аналітики», «спостерігачі»;
- Д) усі відповіді є вірними.

5. Основними завданнями громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості ветеранів фізичної культури і спорту є:

- А) забезпечення розвитку спорту ветеранів та сприяння соціальному захисту ветеранів фізичної культури і спорту;
- Б) залучення ветеранів спорту до фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності;
- В) організація і проведення спортивних змагань серед ветеранів фізичної культури і спорту;
- Г) забезпечення участі ветеранів фізичної культури і спорту у відповідних міжнародних спортивних змаганнях;
- Д) усі відповіді є вірними.

6. Основними завданнями громадських об'єднань фізкультурно-спортивної спрямованості учнів та студентів є:

- А) сприяння залученню учнів та студентів у позанавчальний час до фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності у закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти;
- Б) сприяння організації і проведенню спортивних змагань серед учнів та студентів спільно із всеукраїнськими спортивними федераціями;
- В) сприяння вдосконаленню проведення обов'язкових занять з фізичної культури у закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти;
- Г) забезпечення участі ветеранів фізичної культури і спорту у відповідних міжнародних спортивних змаганнях;
- Д) усі відповіді, окрім Г, є вірними.

Завдання для самостійної роботи:

1. Письмово розкрити питання:

Правовий режим олімпійських видів спорту.

Повноваження уповноважених державних органів щодо забезпечення розвитку олімпійських видів спорту.

2. Написати доповідь на тему: «Особливості правового регулювання спортивних відносин для осіб із обмеженими можливостями».

Рекомендована література:

Основна: [1]; [2]; [3]; [4]; [5]; [6];
Допоміжна: [7]; [9]; [10-17]; [19]; [21-27];
Інформаційні ресурси Інтернет: [28-34]; [36]; [40]; [42];
Міжнародні видання: [43-50].

Тема 6. Правове регулювання трудових відносин спортсменів, тренерів, суддів та інших фахівців в галузі фізичної культури і спорту. Спортивний контракт

План

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Особливості укладання особистих спортивних контрактів.
2. Правовий статус спортивного контракту.
3. Аналіз судової практики гарантій виконання спортивного контракту.

Ключові слова та терміни: спортивний контракт, цивільно-правова угода, спортивні правовідносини, права, обов'язки, трудовий договір.

Перелік питань для самоконтролю

1. В чому полягають особливості трудових відносин в спорті.
2. Як регулюються трудові відносини інших учасників спортивних правовідносин.
3. Як забезпечуються правові гарантії спортсменів.
4. Яка особливість спортивного контракту і в чому його відмінність від трудового договору, цивільно-правового договору.

Тести для самоконтролю:

1. Спортсмени мають право:

- А) вести і пропагувати особистим прикладом здоровий спосіб життя;
- Б) дотримуватись антидопінгових правил;
- В) *отримувати документи, що засвідчують присвоєння або виконання спортивних звань і спортивних розрядів;*
- Г) дотримуватись вимог чинного законодавства, що регламентує правовідносини у сфері фізичної культури і спорту.

2. Спортсмени зобов'язані:

- А) брати участь у змаганнях, згідно з правилами змагань;
- Б) отримувати документи, що засвідчують присвоєння або виконання спортивних звань і спортивних розрядів;
- В) *дотримуватись антидопінгових правил;*
- Г) виконувати кваліфікаційні норми.

3. Спортивні звання присвоює:

- А) центральний орган виконавчої влади з фізичної культури і спорту;
- Б) орган виконавчої влади або місцевого самоврядування;
- В) спортивний клуб;
- Г) Київська міська державна адміністрація.

4. До загальних спеціальних функцій професійного спорту не належать:

- А) оздоровча;
- Б) вихована;
- В) освітня;
- Г) *інформаційна.*

5. У якому році NHL ввела нові правила боротьби зі вживанням допінгів:

- А) 1996р.;
- Б) 1992 р.;
- В) 1991 р.;
- Г) 2001 р.

6. Відмінними рисами професійного спорту є:

- А) орієнтація на розвиток тих видів, які можуть принести прибутки;
- Б) жорстка конкуренція;
- В) непередбачуваність переможців;
- Г) усі відповіді є вірними.

Завдання для самостійної роботи:

1.Письмово розкрити питання:

Регламентация спортивних трансферів.

Соціальні гарантії та соціальний захист учасників спортивних правовідносин.

2.Написати доповідь на тему: «Професійні стандарти в галузі спортивної діяльності».

Рекомендована література:

Основна: [1]; [2]; [3]; [4];

Допоміжна: [9]; [10]; [11]; [12]; [14]; [19]; [22];

Інформаційні ресурси Інтернет: [28-30];[32]; [34-40]; [42];

Міжнародні видання: [43-50].

Тема 7. Інтелектуальна власність в галузі фізичної культури і спорту

План

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Особливості передачі прав на трансляцію спортивних змагань.
2. Охорона та захист клубної символіки. Використання клубної символіки.
3. Реклама торгівельних знаків спонсорів, офіційних спонсорів. Обмеження щодо реклами торгівельних знаків.

Ключові слова та терміни: реклама, об'єкт інтелектуальної власності, товарний знак, авторське право, спонсор, символіка, бренд.

Перелік питань для самоконтролю

1. Охарактеризуйте правову охорону та захист особистих немайнових прав в галузі фізичної культури і спорту.
2. Охарактеризуйте майнові права на об'єкти інтелектуальної власності.
3. Охарактеризуйте особливості правової охорони клубної символіки.
4. Визначте правові особливості передачі права на об'єкти інтелектуальної власності.

Тести для самоконтролю:

1. У якій статті Закону України «Про фізичну культуру і спорт» зазначено, що «Громадяни мають право займатися фізичною культурою і спортом незалежно від ознак раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак»?

- А) 3;
- Б) 49;
- В) 33;
- Г) 27;
- Д) 22.

2. Спорт це:

- А) одна з найважливіших сфер суспільного життя;
- Б) діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на виявлення та уніфіковане порівняння досягнень людей у фізичній, інтелектуальній та іншій підготовленості шляхом проведення спортивних змагань та відповідної підготовки до них;
- В) організована за певними правилами діяльність людей, що полягає в зіставленні їхніх фізичних та інтелектуальних здібностей;
- Г) змагання за певними правилами, зазвичай це специфічний вид фізичної або інтелектуальної активності, яку здійснюють з метою змагання, а також поліпшення здоров'я, отримання морального і матеріального задоволення, прагнення до удосконалення і слави, покращення навичок;
- Д) усі відповіді є вірними.

3. Національний антидопінговий центр з лабораторією антидопінгового контролю у його складі, який створюється:

- А) Кабінетом Міністрів України;
- Б) Центральним органом виконавчої влади сфери фізичної культури і спорту;
- В) Центральним органом виконавчої влади сфери охорони здоров'я;
- Г) Центральним органом виконавчої влади у сфері праці та соціальної політики;
- Д) Центральним органом виконавчої влади у виробничій та соціальній сферах.

4. «Правила гри у футбол», які були прийняті Міжнародною Радою Футбольних Асоціацій (англ. IFAB – International Football Association Board) в:

- А) 1997 р.;
- Б) 2001 р.;
- В) 1999 р.;
- Г) 2002 р.;
- Д) 2010 р.

5. У якому міжнародному нормативно-правовому акті зазначено, що міжнародний звичай є доказом загальноправової практики, визнаної в якості правової норми?

- А) в Статуті Міжнародного Суду ООН;
- Б) в Статуті ООН;
- В) в статуті ВООЗ;
- Г) в статуті Міжнародного спортивного арбітражу;
- Д) в статуті ЄС.

Завдання для самостійної роботи:

1.Письмово розкрити питання:

Розкриття понять авторство, виконання, передача в ефір, публічний показ.
Об'єкти авторського права в галузі фізичної культури і спорту.

2.Написати доповідь на тему: «Правовий захист символіки в галузі фізичної культури і спорту».

Рекомендована література:

Основна: [1]; [2]; [3]; [4]; [5]; [6];
Допоміжна: [7-27];
Інформаційні ресурси Інтернет: [28-31]; [32];
Міжнародні видання: [43]; [45]; [47]; [48]; [50].

Тема 8. Відповідальність за правопорушення в галузі фізичної культури і спорту.

Проблеми боротьби з допінгом

План

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Характеристика цивільно правової відповідальності за правопорушення в сфері фізкультури і спорту
2. Характеристика адміністративної відповідальності за правопорушення в сфері фізкультури і спорту
3. Характеристика кримінальної відповідальності за правопорушення в сфері фізкультури і спорту
4. Протидія та попередження правопорушень в сфері фізкультури та спорту
5. Діяльність антидопінгових структур.

Ключові слова та терміни: правопорушення, злочин, юридична відповідальність, допінг, протидія правопорушенням.

Перелік питань для самоконтролю

1. Які правопорушення характерні для фізичної культури і спорту.
2. Охарактеризуйте юрисдикційні форми протидії правопорушенням в сфері фізичної культури і спорту.
3. Які види цивільно-правової відповідальності застосовуються за правопорушення в сфер фізичної культури і спорту
4. Які види адміністративної відповідальності застосовуються за правопорушення в сфер фізичної культури і спорту.
5. Які види кримінальної відповідальності застосовуються за правопорушення в сфер фізичної культури і спорту.

Тести для самоконтролю:

1. У якому році NHL ввела нові правила боротьби зі вживанням допінгів:

- А) 1996р.;
- Б) 1992 р.;
- В) 1991 р.;
- Г) 2001 р.

2. Відмінними рисами професійного спорту є:

- А) орієнтація на розвиток тих видів, які можуть принести прибутки;
- Б) жорстка конкуренція;
- В) непередбачуваність переможців;
- Г) усі відповіді є вірними.

3. Одним із перших, хто використав спорт у політичних цілях, був:

- А) Президент України Леонід Кравчук;
- Б) Президент США Герберт Гувер;
- В) Президент України Віктор Ющенко;
- Г) Президент США Рональд Рейган.

4. Який Президент України включив до складу офіційної делегації України до Німеччини чемпіона світу з професійного боксу В. Кличка?

- А) Леонід Кравчук;
- Б) Леонід Кучма;
- В) Віктор Ющенко;

Г) Віктор Янукович.

5. Який Президент України включив до складу офіційної делегації до США олімпійських чемпіонів з фігурного катання Віктора Петренка та Оксану Баюл?

- А) Віктор Ющенко;
- Б) Віктор Янукович;
- В) *Леонід Кравчук*;
- Г) Леонід Кучма.

6. У якій статті Закону України «Про фізичну культуру і спорт» визначено зміст поняття «суб'єкт у сфері фізичної культури і спорту»?

- А) 1;
- Б) 6;
- В) 8;
- Г) 12;
- Д) 24.

Завдання для самостійної роботи:

1.Письмово розкрити питання:

Злочини в сфері фізичної культури і спорту

Відповідальність організаторів змагань за расистські прояви

2.Написати доповідь на тему: «Фінансово-економічні правопорушення в сфері фізичної культури і спорту».

Рекомендована література:

Основна: [1]; [2]; [3]; [4]; [5]; [6];

Допоміжна: [7-14]; [18-27];

Інформаційні ресурси Інтернет: [28]; [32]; [40-42];

Міжнародні видання: [43-50].

Тема 9. Порядок вирішення спортивних спорів. Спортивний арбітраж

План

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Особливості діяльності спортивних арбітражів
2. Порядок звернення до спортивних арбітражів.
3. Порядок виконання рішень спортивних арбітражів.

Ключові слова та терміни: арбітр, арбітраж, арбітражний процес, спортивний арбітраж, спортивний спір.

Перелік питань для самоконтролю

1. Яке місце займає у вирішенні спортивних спорів арбітраж.
2. Охарактеризуйте порядок звернення до спортивного арбітражу.
3. Визначте позасудові способи вирішення спортивних спорів.
4. Які спори можуть стати предметом розгляду національних судів.
5. В чому особливість досудового вирішення спорів.

Тести для самоконтролю:

1. Арбітраж це:

А) один із способів альтернативного вирішення спорів, вид посередництва, що передбачає взаємодію сторін конфлікту та незалежного, нейтрального, кваліфікованого посередника (посередників), який шляхом підвищення ефективності комунікації між ними сприяє останнім в організації обговорення складної проблеми, ситуації чи конфлікту та їх

ефективному вирішенню чи досягненню взаємоприйнятної угоди;

Б) спосіб альтернативного вирішення спорів (АВС), що передбачає взаємодію сторін конфлікту та незалежного, нейтрального, кваліфікованого посередника — арбітра, який за результатами обговорення конфлікту вповноважений винести обов'язкове для сторін рішення;

В) спосіб вирішення спорів (конфліктів, дискусій), що передбачає взаємодію сторін конфлікту та незалежного, нейтрального, кваліфікованого посередника, який сприяє останнім у відновленні комунікації, обговоренні конфлікту та пошуку способів його вирішення або взаємовигідного (взаємоприйняттого) для них врегулювання конфлікту;

Г) спосіб вирішення спорів шляхом обговорення конфлікту сторонами з метою його врегулювання або досягнення взаємовигідного (взаємоприйняттого) для них вирішення конфлікту;

Д) найбільш відповідний до ринкових відносин спосіб врегулювання спорів, оскільки він надає учасникам конфлікту широкі свободи в організації провадження та забезпечує індивідуальний підхід до кожного спору.

2. До переваг арбітражу як способу вирішення спорів відносять:

А) добровільність, яка виражається в можливості сторін конфлікту самостійно визначати, звертатися до цього способу АВС чи ні, а також самостійно обирати посередника для врегулювання їх спору;

Б) можливість включити до складу посередників фахівців (не тільки юристів) у тій або іншій сфері господарських відносин;

В) відносно проста процедура, що дозволяє вирішувати спори в скорочені строки і забезпечує оперативність арбітражу;

Г) відсутність сторонніх спостерігачів та обов'язкового фіксування процедури технічними засобами, тобто відсутність публічності, що також спрощує процедуру й забезпечує конфіденційність;

Д) усі відповіді є вірними.

3. До арбітражів спеціальної компетенції відносять:

А) Міжнародний арбітражний суд при Міжнародній торговій палаті (м. Париж);

Б) Арбітраж при асоціації з торгівлі кави в Гамбурзі;

В) Лондонський комерційний міжнародний арбітражний суд;

Г) Б і В;

Д) А і В.

4. До арбітражів загальної компетенції відносять:

А) Міжнародний арбітражний центр Сінгапура;

Б) Арбітраж Лондонської асоціації з торгівлі зерном;

В) Арбітраж при асоціації з торгівлі кави в Гамбурзі;

Г) Б і В;

Д) А і Б.

5. До арбітражних угод відносять:

А) третейський запис;

Б) арбітражне застереження;

В) арбітражний договір;

Г) А; Б; В;

Д) А і В.

Завдання для самостійної роботи:

1. Письмово розкрити питання:

1. Особлива категорія справ що розглядаються у спортивних арбітражах.
2. Порядок звернення до міжнародного спортивного арбітражу

3. 2. Написати доповідь на тему: «Досудовий спосіб вирішення спорів у фізичній культурі і спорту».

Рекомендована література:

Основна: [1]; [2]; [3]; [4]; [5]; [6];
Допоміжна: [7]; [8-13]; [16-19]; [22]; [27];
Інформаційні ресурси Інтернет: [28-42];
Міжнародні видання: [43-50].

5. Перелік питань до контрольних заходів

Перелік питань до поточного контролю у формі МКР 1.

1. Фізична культура і спорт як сфера людської життєдіяльності, їх функції та значення для суспільства.
2. Історія розвитку правового регулювання фізичної культури і спорту
3. Право людини на заняття фізичною культурою і спортом.
4. Роль держави в розвитку фізичної культури і спорту.
5. Поняття спортивного права і його місце в загальній системі права. Принципи спортивного права.
6. Система спортивного права як галузі права.
7. Роль і функції спортивного права
8. Суспільні відносини в сфері фізичної культури і спорту як сфера правового регулювання.
9. Спортивне право в загальній системі права та його значення.
10. Система спортивного права.
11. Повноваження органів державної влади в сфері забезпечення та правового регулювання фізичної культури і спорту в Україні
12. Генезис правового регулювання фізичної культури і спорту.
13. Поняття джерел спортивного права, їх класифікація та види.
14. Міжнародно-правове регулювання фізичної культури і спорту.
15. Спеціальні закони що регулюють відносини в сфері фізичної культури і спорту.
16. Підзаконні акти що регулюють відносини в сфері фізичної культури і спорту.
17. Акти суб'єктів спортивного права.
18. Локальні акти спортивних організацій, в тому числі клубів.
19. Звичай як джерела спортивного права.
20. Договірне регулювання фізичної культури і спорту.
21. Місце і значення судової практики в застосуванні норм спортивного законодавства.
22. Міжнародне спортивне право.
23. Олімпійське право
24. Поняття суб'єктів спортивного права.
25. Держава як суб'єкт спортивного права.
26. Уповноважені державні інституції в сфері фізичної культури і спорту
27. Правовий статус юридичних осіб в спортивному праві.
28. Спортивні федерації та спортивні ліги;
29. Спортивні клуби як суб'єкти спортивного права.
30. Правовий статус спортсмена
31. Правовий статус неповнолітніх спортсменів, спортсменів з обмеженими властивостями.
32. Правовий статус тренерів, суддів, спортивних лікарів та інших фахівців у галузі фізичної культури і спорту
33. Вболівальники та їх об'єднання як суб'єкти спортивного права

34. Правовий статус інших суб'єктів спортивного права.
35. Поняття та загальна характеристика фізкультурно-оздоровчих, спортивних та спортивно-технічних споруд
36. Правове регулювання комерційної експлуатації спортивних об'єктів
37. Права та обов'язки користувачів та власників спортивних споруд
38. Правові відносини що впливають із експлуатації спортивних об'єктів
39. Використання земельних ділянок та рекреаційно-оздоровчих об'єктів і територій з метою зайняття фізкультурою і спортом та проведення спортивних змагань.
40. Об'єкти спортивних відносин (особисті немайнові права суб'єктів, право інтелектуальної власності в сфері фізичної культури і спорту, реклама в спорті).

Перелік питань до поточного контролю у формі МКР 2.

1. Фізична культура і спорт як сфера людської життєдіяльності, їх функції та значення для суспільства.
2. Історія розвитку правового регулювання фізичної культури і спорту
3. Право людини на заняття фізичною культурою і спортом.
4. Роль держави в розвитку фізичної культури і спорту.
5. Поняття спортивного права і його місце в загальній системі права. Принципи спортивного права.
6. Система спортивного права як галузі права.
7. Роль і функції спортивного права
8. Суспільні відносини в сфері фізичної культури і спорту як сфера правового регулювання.
9. Спортивне право в загальній системі права та його значення.
10. Система спортивного права.
11. Повноваження органів державної влади в сфері забезпечення та правового регулювання фізичної культури і спорту в Україні
12. Генезис правового регулювання фізичної культури і спорту.
13. Поняття джерел спортивного права, їх класифікація та види.
14. Міжнародно-правове регулювання фізичної культури і спорту.
15. Спеціальні закони що регулюють відносини в сфері фізичної культури і спорту.
16. Підзаконні акти що регулюють відносини в сфері фізичної культури і спорту.
17. Акти суб'єктів спортивного права.
18. Локальні акти спортивних організацій, в тому числі клубів.
19. Звичаї як джерела спортивного права.
20. Договірне регулювання фізичної культури і спорту.
21. Місце і значення судової практики в застосуванні норм спортивного законодавства.
22. Міжнародне спортивне право.
23. Олімпійське право
24. Поняття суб'єктів спортивного права.
25. Держава як суб'єкт спортивного права.
26. Уповноважені державні інституції в сфері фізичної культури і спорту
27. Правовий статус юридичних осіб в спортивному праві.
28. Спортивні федерації та спортивні ліги;
29. Спортивні клуби як суб'єкти спортивного права.
30. Правовий статус спортсмена
31. Правовий статус неповнолітніх спортсменів, спортсменів з обмеженими властивостями.
32. Правовий статус тренерів, суддів, спортивних лікарів та інших фахівців у галузі фізичної культури і спорту

33. Вболівальники та їх об'єднання як суб'єкти спортивного права
34. Правовий статус інших суб'єктів спортивного права.
35. Поняття та загальна характеристика фізкультурно-оздоровчих, спортивних та спортивно-технічних споруд
36. Правове регулювання комерційної експлуатації спортивних об'єктів
37. Права та обов'язки користувачів та власників спортивних споруд
38. Правові відносини що впливають із експлуатації спортивних об'єктів
39. Використання земельних ділянок та рекреаційно-оздоровчих об'єктів і територій з метою зайняття фізкультурою і спортом та проведення спортивних змагань.
40. Об'єкти спортивних відносин (особисті немайнові права суб'єктів, право інтелектуальної власності в сфері фізичної культури і спорту, реклама в спорті).
41. Особливості формування складових частин фізичної культури і спорту та відповідного правового закріплення такого поділу.
42. Правовий статус олімпійських видів спорту. Інституційна підтримка олімпійських видів спорту (державні структури, нормативні акти, міжнародні договори та організації, фінансування, комерціалізація відносин тощо).
43. Правовий статус неолімпійських видів спорту. Інституційна підтримка олімпійських видів спорту.
44. Правове регулювання професійного спорту
45. Правове регулювання аматорського (любительського) спорту.
46. Правове регулювання спорту осіб з обмеженими фізичними можливостями.
47. Правовий статус збірної команди країни.
48. Особливості трудових відносин та їх регламентації в професійному спорті.
49. Професійні стандарти в галузі спортивної діяльності.
50. Спортивний контракт (трудовий договір): поняття, правова сутність і види. Особливості припинення спортивного контракту (трудового договору).
51. Соціальні гарантії та соціальний захист учасників спортивних правовідносин.
52. Регламентація спортивних трансферів.
53. Тенденції розвитку регламентації трудових правовідносин в галузі фізичної культури і спорту.).
54. Особливості правового охорони та захисту особистих немайнові права в галузі фізичної культури і спорту.
55. Характеристика авторських та суміжних прав в сфері фізичної культури і спорту. Розкриття понять авторство, виконання, передача в ефір, публічний показ. Об'єкти авторського права в галузі фізичної культури і спорту.
56. Авторський договір в галузі фізичної культури і спорту. Обмеження прав виконавця, виробника фонограми, організації ефірного або кабельного мовлення.
57. Товарні знаки в галузі фізичної культури і спорту. Правовий захист символіки в галузі фізичної культури і спорту.
58. Захист особистих немайнових прав в галузі фізичної культури і спорту
59. Поняття та види правопорушень в сфері фізичної культури і спорту
60. Цивільно-правова відповідальність за завдану шкоду у сфері фізичної культури і спорту
61. Особливості злочинів в галузі фізичної культури і спорту.
62. Адміністративна відповідальність в галузі фізичної культури і спорту.
63. Правове регулювання допінгу в галузі фізичної культури і спорту. Всесвітнє антидопінгове агентство. антидопінгові вимоги
64. Відповідальність за порушення антидопінгових вимог
65. Встановлення юрисдикції національних судів щодо вирішення спорів у спортивному праві
66. Судові та позасудові вирішення спорів у спортивному праві.
67. Розгляд спортивних спорів третейськими судами та арбітражами.

68. Спортивний арбітраж
69. Міжнародний спортивний арбітраж
70. Позасудові способи вирішення спортивних спорів.

Перелік питань до підсумкового контролю

1. Передумови виникнення та зміст поняття «юридичної клініки».
2. Способи розуміння юридичної клініки (як організація, як форма практичного навчання, як навчальний курс).
3. Світова історія виникнення та розвитку юридичних клінік. Перші громадські приймальні в США. Особливості розвитку юридичних клінік в Європі, дореволюційній Росії.
4. Національні особливості практичної підготовки юристів.
5. Становлення та розвиток діяльності юридичних клінік в Україні.
6. Інтеграція юридичних клінік у сучасну систему вищої юридичної освіти в Україні.
7. Мета, завдання, принципи та функції діяльності юридичних клінік.
8. Напрями діяльності юридичних клінік.
9. Значення діяльності юридичних клінік для суспільства.
10. Предмет та завдання курсу «Основи юридичної клінічної практики».
11. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність юридичних клінік в Україні: загальна характеристика.
12. Типове положення про юридичну клініку.
13. Акти Асоціації юридичних клінік України.
14. Стандарти діяльності юридичних клінік в Україні.
15. Етичний кодекс юридичних клінік.
16. Поняття установчих документів у юридичній клініці.
17. Внутрішні (локальні) акти юридичної клініки і їх систематизація.
18. Правила (режим) роботи в клініці.
19. Порядок надання безоплатної правової допомоги у юридичній клініці.
20. Організаційно-правові форми функціонування юридичних клінік.
21. Формування мети і завдань діяльності конкретної юридичної клініки як функціонуючої організації.
22. Формування напрямів діяльності юридичної клініки залежно від її мети і соціальних замовлень.
23. Види юридичних клінік.
24. Організаційна структура юридичної клініки.
25. Управління персоналом юридичної клініки.
26. Юридична клініка та навчальний процес.
27. Документування в діяльності організації. Основні принципи діловодства. Класифікація документів. Державні стандарти оформлення документів. Вимоги до оформлення документів.
28. Загальні правила організації документообігу. Специфіка документування в юридичній клініці. Основні напрями документування, які здійснюються в юридичній клініці.
29. Документальне забезпечення юридичного консультування. Документування звернення клієнта до юридичної клініки. Договір про надання консультації. Документування інформації про клієнта і його справу
30. Юридична консультація, що надається юридичною клінікою: вимоги щодо її письмового оформлення й основні структурні елементи.
31. Форми моніторингу якості юридичного консультування, яке проводиться юридичною клінікою (відгук клієнта, затвердження консультації відповідальним керівником та ін.).
32. Документування напряму діяльності юридичної клініки «Правопросвітня робота». Організаційні документи правопросвітньої роботи юридичної клініки.

33. Загальні засади юридичної практики в Україні. Консультування як вид юридичної діяльності. Загальна характеристика юридичного консультування: поняття, ознаки та закономірності роботи.
34. Юридичне консультування як напрям діяльності юридичної клініки.
35. Способи отримання інформації по справі. Особливості проведення інтерв'ювання клієнта.
36. Аналіз правової основи справи та вироблення позиції у справі.
37. Сутність алгоритму роботи над справою.
38. Методика та способи надання інформаційно-консультативних послуг.
39. Сутність і призначення юридичної техніки.
40. Поняття та види юридичних документів. Єдність та внутрішня логіка нормативного документа. Законотворчі помилки та їх наслідки.
41. Техніка правотворчості. Критерії якості нормативно-правового акту: соціальні, юридичні, логічні та мовні.
42. Структура, призначення та роль процесуальних документів у роботі правника.
43. Сутність, особливості, призначення, зміст та форма позовної заяви. Вимоги до складання позовної заяви.
44. Поняття та види представництва.
45. Оформлення представництва. Документи, що посвідчують повноваження представників.
46. Особливості захисту прав і законних інтересів особи в органах державної влади, місцевого самоврядування, державних та комунальних підприємствах, установах та організаціях.
47. Представництво інтересів в цивільному процесі.
48. Представництво інтересів в адміністративному процесі.
49. Альтернативні способи вирішення правових спорів.
50. Мета проведення та завдання правопросвітніх заходів.
51. Види правопросвітньої роботи і правопросвітніх заходів. Суб'єкти правопросвітньої роботи.
52. Практичне право. Завдання та принципи.
53. Поняття та види інтерактивних методик викладання у правопросвітній діяльності.
54. Психологічні аспекти діяльності юридичної клініки.
55. Психологічні особливості правової роботи з соціально вразливими верствами населення.
56. Вирішення конфліктних ситуацій під час правової роботи з різними психологічними типами клієнтів.
57. Дебати як технологія навчання і ораторська практика. Історія виникнення дебатів, роль ораторського мистецтва в дебатах.
58. Пошук інформації з теми дебатів. Виділення потрібної інформації, яка придатна для побудови на її основі аргументативної бази. Аргумент та його структура: формулювання твердження, пояснення твердження, підтримка твердження, формулювання висновку. Розвиток аргументів.
59. Докази як опора аргументу. Побудова доказу. Логічне доведення як основа успішного дебатування. Контраргумент: структура та побудова.
60. Методика побудови виступу сторони, яка відстоює позитивну позицію. Методика побудови виступу сторони, яка відстоює негативну позицію. Види промов.
61. Етика дебатування. Її структура. Головні принципи ведення дебатів як основний елемент етики дебатування.
62. Становлення та розвиток діяльності юридичних клінік в Україні. Сучасні напрями роботи юридичних клінік.
63. Мета, завдання, принципи та функції діяльності юридичних клінік.

64. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність юридичних клінік в Україні: загальна характеристика.
65. Значення роботи юридичних клінік у громадянському суспільстві.
66. Порядок та підстави надання безоплатної правової допомоги у юридичній клініці.
67. Документальне забезпечення юридичного консультування у юридичній клініці.
68. Юридична консультація, що надається юридичною клінікою: вимоги щодо її письмового оформлення й основні структурні елементи.
69. Способи отримання інформації по справі. Особливості проведення інтерв'ювання клієнта.
70. Сутність алгоритму роботи над справою.
71. Методика та способи надання інформаційно-консультативних послуг.
72. Сутність, особливості, призначення, зміст та форма позовної заяви. Вимоги до складання позовної заяви.
73. Поняття та види представництва. Оформлення представництва. Документи, що посвідчують повноваження представників.
74. Особливості захисту прав і законних інтересів особи в органах державної влади, місцевого самоврядування, державних та комунальних підприємствах, установах та організаціях .
75. Провопросвітня робота як напрям діяльності юридичної клініки. Мета, завдання та види правопросвітньої роботи.
76. Особливості роботи з психологічними типами клієнтів.
77. Альтернативні способи вирішення правових спорів.
78. Дебати як технологія навчання і ораторська практика. Правила підготовки та проведення.
79. Види дебатів.
80. Види інтерактивних методик викладання у правоосвітній діяльності.
81. Стадії процесу інтерв'ювання особи, що звернулась за правовою допомогою до юридичної клініки.
82. Основні вимоги до письмової консультації, що надається юридичною клінікою.
83. Напрями роботи юридичної клініки.
84. Принципи діяльності юридичних клінік України.
85. Строки надання безоплатної правової допомоги юридичною клінікою.
86. Безоплатна правова допомога.
87. Форми надання правової допомоги юридичною клінікою.
88. Підстави для відмови у наданні безоплатної правової допомоги юридичною клінікою.
89. Особливості надання безоплатної вторинної правової допомоги юридичною клінікою.
90. Особливості судового представництва клієнтів юридичної клініки.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Спортивне право України : навчальний посібник / за ред. Є.О. Харитонова. – Одеса : Фенікс, 2019. – 330 с.
2. Спортивне право України : навч. посіб. для студ. внз / А. М. Апаров; Київ. держ. акад. вод. трансп. ім. гетьмана П. Конашевича-Сагайдачного. — К. : Істина, 2019. — 518 с.
3. Апаров А.М. Концепція спортивного права: огляд ключових аспектів. *Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова. Правознавство*. 2017. Т. 22. Вип.1 (30). С. 6-19.
4. Питання заборони та протидії дискримінації: методичні рекомендації для юристів. упорядник: Г. Христова, к. ю. н., доц. Київ. Рада Європи. 2015. 110 с.
5. Аристова Л.В. Государственная политика в сфере физической культуры и спорта (Теоретические проблемы социальной политики. Особенности государственного регулирования). *Теория и практика физической культуры*. 2019. № 5. С. 2–8.
6. *Diritto dello sport: Manuale*. – Milano: Mondadori Education, 2019. – X, 438 p.

Допоміжна:

7. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: Пер. с венг. / Под общ. ред. В.В. Столбова. – К., 2012.
8. Канунников А.Б., Канунников С.А. Гражданско-правовые условия в трудовом договоре с профессиональными спортсменами. *Трудовое право*. 2016. № 8. С. 10–14.
9. Коршунова Т.Ю. Регулирование профессиональной спортивной деятельности спортсменов-профессионалов: работник или свободный агент?. *Цивилист* (Научно-практический журнал). 2015. № 4.
10. Маргулис М.А. Правоотношения в сфере профессионального спорта. *Юридическая мысль*. 2014. № 6.
11. Нагих С.И. Правовой статус МОК в системе международного права и национальном праве Швейцарии. *Спорт: экономика, право, управление*. 2018. № 1. С. 3–6.
12. Соловьев А.А. О значении и самостоятельности отрасли и науки спортивного права. *Юрист вуза*. 2019. № 1. С. 51–55.
13. Соловьев А.А. Актуальные проблемы спортивного права: Кодификация законодательства о спорте. Спорт и вузы. – М., 2018. – 156 с.
14. Соловьев А.А. Бразильский опыт кодификации в области спорта. *Нравственные императивы в праве*. 2018. № 2. С. 3–10.
15. Соловьев А.А. О кодификации и иных актуальных проблемах спортивного права. *Юрист вуза*. 2019. № 7. С. 46–49.
16. Соловьев А.А. От Спортивного кодекса Франции к Спортивному кодексу России (использование французского опыта в кодификации российского законодательства о спорте). *Спорт: экономика, право, управление*. 2012. № 4. С. 12–15.
17. Шевченко О.А. Правовой статус профессионального спортсмена. *Право и государство*. 2016. № 8.
18. Шевченко О.А. Особенности правоотношений профессиональных спортсменов, тренеров, судей и иных специалистов в области профессионального спорта. *Право и государство*. 2016. № 9.
19. Шевченко О.А. Проблемы правового регулирования труда спортивных тренеров. *Спорт: экономика, право, управление*. 2018. № 3.
20. Мероприятия по обеспечению безопасности игр Британского содружества наций в Манчестере. *Борьба с преступностью за рубежом*. 2014. № 6. С. 29–32. [Police. – 2002. – July. – P. 6, 7, 9].
21. Полицейское обслуживание футбольных матчей в Великобритании. *Борьба с преступностью за рубежом*. 2015. № 2. С. 39–43. [Police. – 2003. – May. – P. 15, 17].
22. Соловьев А.А. Зарубежный опыт правового регулирования обеспечения

безпеки спортивних заходів. *Право і освіта*. 2018. № 4. С. 125–135.

23. Солов'єв А.А. Правове регулювання забезпечення безпеки спортивних заходів у Франції. *Етичні імперативи в праві*. 2019. № 1 (3). С. 28–37.

24. Солов'єв А.А. Правовий режим забезпечення безпеки в спорті. *Влада*. 2017. № 4. С. 161–165.

25. Тимець М.В. Всесвітнє антидопінгове агентство: структура і основні напрями діяльності. *Спорт: економіка, право, управління*. 2015. № 4. С. 23–26.

26. Нагих С.І. Про необхідність спеціального спортивного арбітражу. *Спорт: економіка, право, управління*. 2012. № 2. С. 5–9.

27. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. *Відом. Верховної Ради України*. 2004. № 40-41. Ст. 492.

Інформаційні ресурси Інтернет:

28. Case of Andrejeva v. Latvia (Application no. 55707/00). STRASBOURG 18 February 2009

<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22dmdocnumber%22:%5B%22847435%22%2C%22itemid%22:%5B%22001-91388%22%5D%7D>

29. Справа «Олександр Волков проти України» (Заява № 21722/11) // Офіц. вісн. України. 2013. № 89. Ст. 3307.

30. Ухвала Київського апеляційного адміністративного суду від 29.03.2017 р. у справі № 825/2021/16. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/65661702>

31. Рекомендації для українських органів державного управління щодо наближення до права ЄС. URL: https://eu-ua.org/sites/default/files/inline/files/legal_approximation_guidelines_ukr_new.pdf

32. Про податок з доходів фізичних осіб: Закон України від 22.05.2003 р. № 889 IV. URL: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>

33. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24 грудня 1993 р. № 3808-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#n317>.

34. Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань : Закон України від 03 листопада 2015 р. № 743-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/743-19>.

35. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту. Указ Президента України від 28 вересня 2004 р. № 1148/2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1148/2004>.

36. Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 р. Постанова Кабінету Міністрів України від 01 березня 2017 р. № 115. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/115-2017-%D0%BF>.

37. Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 р. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 09 грудня 2015 р. № 1320-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1320-2015%D1%80>.

38. Про деякі питання заохочення спортсменів з видів спорту осіб з інвалідністю України – чемпіонів, призерів Паралімпійських і Дефлімпійських ігор та їх тренерів. Постанова Кабінету Міністрів України від 06 серпня 2008 р. № 704. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/704-2008%D0%BF>.

39. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на прикладні розробки у сфері розвитку окремих видів спорту та методики підготовки спортсменів. Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 29 березня 2006 р. № 995. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0496-06/conv>.

40. Про затвердження Положення про центри фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх». Наказ Міністерства молоді та спорту України від 31 січня 2014 р. № 323. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0310-14>.

41. Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту в дошкільних, загальноосвітніх професійно-технічних навчальних закладах України. Наказ Міністерство освіти і науки України від 02 серпня 2005 р. № 458. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0909-05/conv>.

42. Гаро Г. Спортивне право: огляд національного законодавства і міжнародних стандартів. URL: https://protocol.ua/ua/sportivne_pravo_oglyad_natsionalnogo_zakonodavstva_i_mignarodnih_standartiv/.

Міжнародні видання:

43. European Commission. Eurostat – <http://ec.europa.eu/eurostat/portal/page/portal/eurostat/home>

44. EUR-Lex Access to European Union law – <http://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law/treaties.html>

45. Council of Europe – <http://www.coe.int/en/web/conventions/home>

46. European Union – https://europa.eu/european-union/index_en

47. Сайт Європейського суду з прав людини – <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22languageisocode%22:%5B%22UKR%22%5D,%22documentcollectionid%22:%5B%22JUDGMENTS%22,%22DECISIONS%22%5D%7D>

48. Diritto dello sport: Manuale. – Milano: Mondadori Education, 2012. – X, 438 p.

49. EUR-Lex Access to European Union law. URL: <http://eur-lex.europa.eu/collection/eulaw/treaties.html>.

50. Рекомендації для українських органів державного управління щодо наближення до права ЄС. URL: https://eu-ua.org/sites/default/files/inline/files/legal_approximation_guidelines_ukr_new.pdf

РЕЦЕНЗІЯ

**на Методичні рекомендації до організації самостійної роботи
з навчальної дисципліни
«Спортивне право»
для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
(денної та заочної форм навчання)
галузь знань 01 «Освіта / Педагогіка»
спеціальність 017 «Фізична культура і спорт»
Освітньо-професійна програма «Фізична культура і спорт»**

Методичні рекомендації до організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Спортивне право», подані на рецензію, включають опис, мету та завдання навчальної дисципліни, структуру навчальної дисципліни, теми, які винесені на самостійне опрацювання, перелік питань для контролю знань та рекомендовану літературу, яка поділена на базову, допоміжну, інформаційні ресурси в Інтернеті та міжнародні видання.

В передмові висвітлюється предмет дисципліни її мета і завдання, загальна кількість годин, відведених на самостійне вивчення, кваліфікаційні вимоги в галузі знань та вмій здобувачів, якими вони повинні оволодіти при вивченні дисципліни. Зміст дисципліни «Спортивне право» розкривається у базових темах, які об'єднані у двох змістовних модулях.

Завдяки даній розробці здобувачі вищої освіти зможуть засвоїти основні поняття та категорії з спортивного права, навчитися застосовувати здобуті теоретичні знання в практичній роботі, а також аналізувати і вирішувати проблемні ситуації, що виникають у реальному житті.

Методичні рекомендації до організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Спортивне право» спрямовані на надання здобувачам знань та формування практичних компетентностей в сфері фізичної культури і спорту.

Методичні рекомендації до організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Спортивне право» рекомендується до використання у процесі викладання.

РЕЦЕНЗЕНТ:

доцент кафедри приватного права
ННІ права

О.Ю. Минюк

РЕЦЕНЗІЯ

**на Методичні рекомендації до організації самостійної роботи
з навчальної дисципліни
«Спортивне право»
для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
(денної та заочної форм навчання)
галузь знань 01 «Освіта / Педагогіка»
спеціальність 017 «Фізична культура і спорт»
Освітньо-професійна програма «Фізична культура і спорт»**

Методичні рекомендації до організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Спортивне право» підготовлені д.ю.н., професором, в.о. завідувача кафедри приватного права Чеховською І.В., подані на рецензію, включають всі необхідні елементи до такого виду робіт.

В пояснювальній записці висвітлюється предмет дисципліни її мета і завдання, загальну кількість годин, відведених на вивчення дисципліни, кваліфікаційні вимоги в галузі знань та вмінь здобувачів, якими вони повинні оволодіти при вивченні дисципліни.

Зміст дисципліни «Спортивне право» розкривається у 9 базових темах, які об'єднані у двох змістовних модулях. Структура методичних рекомендацій до організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Спортивне право» дозволяє зробити висновок про встановлені чіткі міжпредметні зв'язки.

Завдання для самостійного опрацювання включають у себе як теоретичну частину так і практичну, що є надзвичайно важливим для набуття здобувачами вищої освіти кваліфікаційних компетентностей щодо застосування на практиці в діяльності у сфері фізичної культури і спорту.

За зовнішніми формальними ознаками, розроблена методична документація виглядає цілком узгодженою, продуманою, науково аргументованою, виваженою з педагогічної точки зору.

В цілому, можна зробити висновок, що Методичні рекомендації до організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Спортивне право» розроблені на високому рівні та заслуговують на позитивний відгук, можуть використовуватись в освітньому процесі.

РЕЦЕНЗЕНТ:

**д.ю.н., професор, професор кафедри
приватного права
ННІ права**

Ю.Ю. Рябченко